

PROGRAMMA & LITERATUUR

Basiscursus schematherapie

Cursusdata : 8 en 9 februari, 22 en 23 maart 2018
Tijdstip : twee donderdagen van 10.30. - 18.00 uur en twee vrijdagen van 9.30
tot 17.00 uur bij Psy-zo!
Docenten : Mevrouw drs. J. Broersen en de heer drs. M.F. van Vreeswijk

Draaiboek cursus

basiscursus schematherapie

Cognitief gedragstherapeutische en experiëntiële technieken

Schematherapie is inmiddels een bekende behandelingsvorm van persoonlijkheidsproblematiek. De eerste onderzoekresultaten laten zien dat deze therapie effectief is.

docenten

- De heer drs. M. F. van Vreeswijk, Klinisch psycholoog/ psychotherapeut/ cognitief gedragstherapeut, geregistreerd supervisor schematherapeut geeft zowel individuele als groepsschematherapie. Hij is mede-oprichter van G-kracht, psychomedisch centrum BV
- Mevrouw drs. J. Broersen, klinisch-psycholoog/ psychotherapeut / geregistreerd supervisor schematherapeut en VGCT-erkend cognitief gedragstherapeut en supervisor, werkzaam bij GGZ Delfland, Circuit Volwassenen Kortdurende Behandeling. Ook is zij als locatiehouder werkzaam bij G-kracht psychomedisch centrum BV Amsterdam.

doelgroep

(GZ-)psychologen, klinisch psychologen, psychotherapeuten, cognitief gedragstherapeuten, psychiaters

doelstelling

De deelnemers zijn na afloop van de cursus in staat om een goede inschatting te maken van wie wel/niet in aanmerking komen voor de schematherapie en zijn in staat om een schematherapie op te zetten en uit te voeren.

inhoud

1. Theorie model schematherapie, wetenschappelijk onderzoek, toepassingen en laatste ontwikkelingen.
2. Randvoorwaarden voor het opzetten en uitvoeren van schematherapie.
3. De voor- en nadelen van een (protocollaire) schematherapie. De verschillende fasen binnen het schematherapieproces alsmede de houding en interventies van de therapeut worden besproken.
4. Het diagnostisch proces dat leidt tot het includeren/ excluderen van een patiënt voor schematherapie. Naast het gebruik van dossierinformatie komt diagnostische imaginatie en het gebruik van vragenlijsten als de schemavragenlijst, de modivragenlijst aan bod. De deelnemers oefenen in het maken van een conceptualisatiediagram. Ook komt de tussentijdse behandel-evaluatie aan bod ,waarbij de vragenlijsten nogmaals worden afgenomen en stil wordt gestaan bij het effect van de verschillende deeltechnieken binnen schematherapie.
5. Motivatie van patiënt voor deelname aan therapie en bespreekbaar maken van valkuilen waar patiënt tijdens de therapie tegen aan zal lopen.
6. Schema CGT technieken zoals informatie verzamelen, voor- en nadelenanalyse, schemadagboek, taartdiagram, meerdimensionaal evalueren en rechtbanktechniek.
7. Schema experiëntiële technieken zoals imaginatie, historisch rollenspel, maar ook het gebruik van non-verbale therapietechnieken. Ook wordt veel aandacht besteed aan de therapeutische relatie.

Werkwijze/ werkvormen

De bijeenkomsten hebben een interactief karakter. Naast het bespreken van theorie en de literatuur wordt van de deelnemers verwacht dat zij bij hun patiënten vragenlijsten afnemen, een casusconceptualisatiediagram maken en door middel van rollenspellen hun vaardigheden verder ontwikkelen. Rollenspellen vinden in subgroepen plaats, maar ook rollenspel voor de groep, regierollenspel, rollenspel met inspringers. Ook de therapeutische relatie wordt vaak besproken en geoefend (welke schema's en modi worden getriggerd, maken van FA en BA).

Aanwezigheid

Aanwezigheid is verplicht. Slechts bij overmacht is afwezigheid tot een maximum van 10% van het totale aantal cursussen toegestaan. Bij afwezigheid van meer dan 10% tot 20% moet een vervangende opdracht worden gedaan. Bij afwezigheid van meer dan 20% kan helaas geen certificaat worden afgegeven.

aan te schaffen literatuur

- Vreeswijk, M. F., van, Broersen, J. & Nadort, M. red. (2008). *Handboek schematherapie: theorie, praktijk en onderzoek*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Broersen, J., & Vreeswijk, M. F., van, (2017). *Werkboek kortdurende schematherapie: CGT technieken*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum
- Vreeswijk, M. F., van, & Broersen, J. 2017). *Handleiding kortdurende schematherapie: voor groepstherapie en individuele therapie* Houten: Bohn Stafleu van Loghum
- Young, J.E., Klosko, J.S., & Weishaar, M.E. (2005). *Schemagerichte therapie: Handboek voor therapeuten*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

aanbevolen literatuur

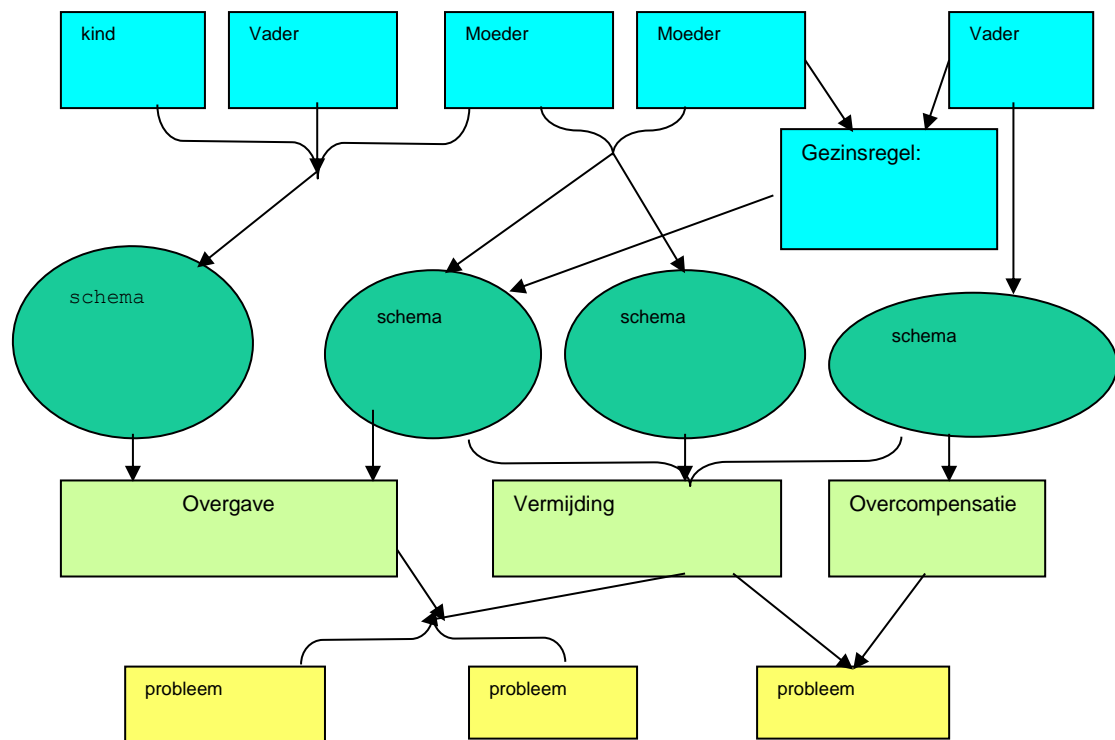
- Van Vreeswijk, M. F., van, Broersen, J., & Nadort, M. (2012). *The Wiley-Blackwell Handbook of Schematherapy, Theory, Research, and Practice*. Oxford, Wiley-Blackwell. ISBN: 9780470975619.
- Genderen, van H., & Arntz, A. (2010). *Schematherapie bij borderline persoonlijkheidsstoornis*. Amsterdam, Uitgeverij Nieuwezijds.
- Broersen, J., & Vreeswijk, M. F., van, (2017). *Werkboek kortdurende schematherapie: experiëntiële technieken*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum

Toets schematherapie

Naast het geven van een korte introductie van patiënt en het vermelden van de DSM-IV classificatie verzoeken wij voor de toets de volgende vragen te beantwoorden:

- 1) Neem de schema- en modivragenlijst bij een patiënt en bij jezelf af. Bepaal aan de hand van de scores de hoogst scorende top drie schema's en modi bij deze patiënt. Beschrijf deze.
- 2) Maak op basis van de intake- en dossiergegevens en de hoogst scorende top drie schema's en modi een casusconceptualisatie van de problematiek, zie hieronder voorbeeld casusconceptualisatie model voor schema's, je mag dit ook doen voor modi.

Voorbeeld casusconceptualisatie model

- 3) Beschrijf een functieanalyse (FA) en betekenisanalyse (BA) van de therapeutische relatie.
- 4) Beschrijf de therapievoorspellers op basis van de resultaten uit de schema- en modivragenlijst en op basis van de functieanalyse en betekenisanalyse van de therapeutische relatie.
- 5) Maak een kort verslag van een imaginatieoefening die je bij een patiënt hebt uitgevoerd (mag bij een andere patiënt zijn).

Opdracht aan einde van de cursus bij docenten inleveren.

Vorbereiding bijeenkomst 1

Lezen literatuur (voor dag 1):

- Vreeswijk, M. F., van, Broersen, J. & Nadort, M. red. (2008). *Handboek schematherapie: theorie, praktijk en onderzoek*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. Hoofdstuk 1 t/m 4 en hoofdstuk 7, **(56 bladzijden)**
- Vreeswijk, M. F., van, & Broersen, J. (2017). *Handleiding kortdurende schematherapie: voor groepstherapie en individuele therapie* Houten: Bohn Stafleu van Loghum. lees de bijlagen **(14 bladzijden)**
- Young, J.E., Klosko, J.S., & Weishaar, M.E. (2005). *Schemagerichte therapie: Handboek voor therapeuten*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. Bladzijde 67-95 **(28 bladzijden)**

In totaal 98 bladzijden literatuur.

Opdracht:

- afname en scoren schemavragenlijst (SQ) en schema modivragenlijst (SMI-I) bij zichzelf
- zie informatie toets . Handig vragenlijsten bij patiënt af te nemen voordat deze cursus begint.

1e bijeenkomst: Theorie schematherapie, diagnostiek en indicatiestelling

• **Programma: inhoud en werkwijze**

10.30 u	Start
10.30-11.15	Introductie (kort voorstellen, verwachtingen t.a.v. cursus, ST-ervaring)
11.15-12.00	Theorie model schematherapie, wetenschappelijk onderzoek, toepassingen en laatste ontwikkelingen
12.00-12.15	Koffiepauze
12.15-12.40	Schema's en modi in beeld (DVD, schema's en modi bij cluster C en B)
12.40-13.15	Schema's opsporen (oefenen)
13.15-14.15	Pauze
14.15-15.15	Diagnostiek, indicatiestelling ST (drop out, therapievoorspellers), diagnostische imaginatie, casusconceptualisatie, behandeldoelen en behandelplan
15.15-16.15	Oefenen terugkoppeling testresultaten + therapievoorspellers
16.15-16.30	Koffiepauze
16.30-17.05	Technieken in schematherapie, o.a. therapeutische relatie (limited reparenting, telefonische bereikbaarheid, (kern)behoeften)
17.05-17.50	Opdracht therapeutische relatie, oefenen
17.50-18.00	Vragen/discussie

- **Literatuur voor volgende bijeenkomst**

Lezen literatuur (voor dag 2):

- Vreeswijk, M. F., van, Broersen, J. & Nadort, M. red. (2008). *Handboek schematherapie: theorie, praktijk en onderzoek*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. hst 21 (**15 bladzijden**)
- Vreeswijk, M. F., van, & Broersen, J. (2017). *Handleiding kortdurende schematherapie: voor groepstherapie en individuele therapie* Houten: Bohn Stafleu van Loghum, hst 7. (**34 bladzijden**)
- Broersen, J., & Vreeswijk, M. F., van, (2017). *Werkboek kortdurende schematherapie: CGT technieken*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. Deel I en Deel II t/m sessie 11 (**50 bladzijden**)

In totaal 99 bladzijden literatuur.

Leessuggestie

- Renner, F., Goor, M. Van, Huibers, M., Arntz, A., Butz, B. & Bernstein, D. (2013). Short-term group schema cognitive-behavioral therapy for young adults with personality disorders and personality features: Associations with changes in symptomatic distress, schema, schema modes and coping styles. *Behaviour Research and Therapy* ,51, 487-492. (5 bladzijden)

-Vreeswijk, M. F. van, Spinhoven, Ph., Eurelings-Bontekoe, E. H. M., & Broersen, J. (2012). Changes in symptom severity, schemas and modes in heterogeneous psychiatric patient groups following short term schema cognitive behavioural group therapy. A naturalistic pre-post treatment design in an outpatient clinic. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, DOI: 10.1002/cpp.1813. (10 bladzijden)

2e bijeenkomst: cognitief gedragstherapeutische technieken

- **Programma: inhoud en werkwijze**

09.30u.	Start
09.30-09.45	Reflectie over vorige bijeenkomst + inventarisatie aanvullende vragen/ lit.bespreking
09.45-10.45	Theorie CGT technieken in schematherapie (schemadagboek, cognitieve technieken en rollenspel, valkuilen) + oefenen met schemadagboek
10.45-11.00	<i>Koffiepauze</i>
11.00-12.30	Oefenen met cognitieve technieken (voor- en nadelenanalyse/rechtbank, genuanceerd evalueren)
12.30-13.30	Pauze
13.30-14.15	Theorie rollenspel en andere CGT technieken (signaleringsplan/terugvalpreventie, flitskaartjes en positief logboek) + DVD
14.15-15.15	Oefenen rollenspel waarin schema's van patiënt centraal staan
15.15-15.30	Koffiepauze

- 15.30-15.45 Meten is weten (behandelevaluatie)
 15.45-16.30 Therapeutische relatie: FA en BA en oefenen
 16.30-17.00 Vragen/discussie

• **Literatuur voor volgende bijeenkomst**

Lezen literatuur (voor dag 3):

- Arntz, A. (2011). Imagery rescripting for personality disorders. *Cognitive and Behavioral Practice* 18, 466-481 (**15 bladzijden**)
- Weertman, A., & Arntz, A. (2007). Effectiveness of treatment of childhood memories in cognitive therapy for personality disorders: A controlled study contrasting methods focusing on the present and methods focusing on childhood memories. *Behavior Research and Therapy* . (**11 bladzijden**) (reader)
- Weertman, A., & Arntz, A. (1999). Treatment of childhood memories: theory and practice. *Behavior Research and Therapy* 37, 715-740. (**25 bladzijden**) (reader)
- Young, J.E., Klosko, J.S., & Weishaar, M.E. (2005). *Schemagerichte therapie: Handboek voor therapeuten*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. Bladzijde 187-217 (**20 bladzijden**)

In totaal 71 bladzijden verplichte literatuur.

Leesuggestie:

- Broersen, J., & Vreeswijk, M. F., van, (2017). *Werkboek kortdurende schematherapie: experiëntiële technieken*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum
- Genderen, H., van, & Arntz, A. (2010). Hoofdstuk 6: experiëntiële technieken in Schemagerichte cognitieve therapie bij borderline persoonlijkheidsstoornis. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds. Bladzijde 73-126

3e bijeenkomst: Experiëntiële technieken

• **Programma: inhoud en werkwijze**

10.30	Start
10.30-11.15	Reflectie over vorige bijeenkomst + inventarisatie aanvullende vragen/
lit.bespreking
11.15-11.45	Theorie experiëntiële technieken in schematherapie
11.45-12.25	Theorie en oefenen “imaginatie “veilige plek”
12.25-12.40	Koffiepauze
12.40-13.15	Theorie, DVD en oefenen “imaginatie met rescripting”
13.15-14.15	Pauze
14.15-14.45	vervolg oefenen “imaginatie met rescripting”
14.45-15.30	Vervolg experiëntiële technieken (historisch rollenspel) + DVD
15.30-16.30	Oefenen historisch rollenspel
16.30-16.45	Koffiepauze
16.45-17.10	therapeutische relatie: oefenen
17.10-17.50	Schematherapie intervisie
17.50-18.00	Vragen/discussie

- **Huiswerk/opdracht**

- Bij een patiënt een imaginatie-oefening uitvoeren. Maak van het verloop een kort verslag.

- **Literatuur voor volgende bijeenkomst**

- Haeyen, S. (2006). Imaginatie in schemagerichte beeldende therapie. *Tijdschrift voor creatieve therapie 2006-1*, **Bladzijde 3-10**. (reader)
- Young, J.E., Klosko, J.S., & Weishaar, M.E. (2005). *Schemagerichte therapie: Handboek voor therapeuten*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. Bladzijde 287-321 (**34 bladzijden**)
- Young, J.E., Klosko, J.S., & Weishaar, M.E. (2005). *Schemagerichte therapie: Handboek voor therapeuten*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. Bladzijde 323-375 (**52 bladzijden**)

Totaal 93 bladzijden literatuur

Leessuggestie:

- Broersen, J., & Vreeswijk, M. F., van, (2017). *Werkboek kortdurende schematherapie: experiëntiële technieken*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum
- Genderen, H., van, & Arntz, A. (2010). Hoofdstuk 6: experiëntiële technieken in Schemagerichte cognitieve therapie bij borderline persoonlijkheidsstoornis. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds. (**herhaling**)

4e bijeenkomst: werken met modi en vervolg experiëntiële technieken

09.30u. Start

- 09.30-09.45 Reflectie over vorige bijeenkomst + inventarisatie aanvullende vragen/ lit.bespreking
- 09.45-10.30 Theorie modimodel (o.a bij ernstige persoonlijkheidsproblematiek) + DVD
- 10.30-11.00 Oefenen benoemen modi
- 11.00-11.15 *Koffiepauze*
- 11.15-11.45 Vervolg theorie experiëntiële technieken in schematherapie (meerstoelentechniek) +DVD (gebruik van rating scale).
- 11.45-12.45 Pauze
- 12.45-13.30 Oefenen met meerstoelentechniek (straffende en veeleisende ouder)
- 13.30-14.15 Theorie en oefenen meerstoelentechniek onthechte beschermer
- 14.15-14.30 koffiepauze
- 14.30-15.45 therapeutische relatie: o.a. omgaan met modus boze kind (DVD) + oefenen
- 15.45-16.30 Schematherapie intervisie
- 16.30-17.00 Vragen/discussie

Wijze van eindtoetsing

- * schriftelijke rapportage waarin het geleerde gebruikt wordt + inleveren toets.
- * schriftelijke casusbeschrijving

uitwerking wijze van toetsing

- Afname vragenlijsten bij een patiënt, als ook het maken van een casusconceptualisatiediagram en beantwoorden van een aantal vragen
- Kort verslag maken over het toepassen van een imaginatie bij een patiënt.

Dit verslag aan einde van de cursus inleveren, toets wordt door de docenten beoordeeld.